

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Enchiridion Sev Manuale Episcoporum Pro Decretis in
Visitatione, & Synodo, de quacumque re condendis.**

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1650

Monitiones cleri, ex Conc. Prouinc, 4.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9534

his magister Christus Dominus docuit illis verbis: vos estis sal terrae, ac lux mundi; itaque nihil illos agere, nihil gerere, nihilque praese ferre oportet, quod non simplex, castum, integrumque sit ut modestiae, morum sanctitatis, ac virtutum denique omnium caeteris exemplum quasi lumen ipsi praebent. Quare Clericorum animis nihil frequentius insigi oportet, quam Canones, Decreta, Constitutiones, vitae honestas, sanctitas.

Et quoniam Concilij Prouinc. i. §. piē & 4. tit. de vit. & honest. & 5. de Chori disciplina multa hoc de genere praescripta sunt. Ideo enixē in Domino hortamur obsecramus omnes vos, ut assidue ipsum concilium praemanibus habeatis, & quae ibi praescripta sunt diligenter exequamini, praecipue verō illud Curatis cordi sit, ut ter in hebdomada, aut eodē etiam saepius quo, vel loci consuetudo, vel necessitas crebriorem diuini sacrificij usum postulabit, Missae Sacrum faciant: porro caeteri Clerici singulis mensibus; Diaconi verō, & Subdiaconi, bis saltem Sacram Eucharistiā sumant in mente; Parochi autem, quos in hoc negligētes viderint, ad Episcopū deferant.

Diuinum officium, qui beneficiati sunt, vel sacris initiati, sine iusti impedimenti causa ne intermittant, memores quod ultra mortalis peccati commissionem, beneficiorum suorum fructus etiam suos non faciunt sed tamquam iniuste perceptos in eius Ecclesiae fabricam, vel pauperum Eleemosynas erogare debent: & quod si XV. dierum spatio bis illud omiserint, iure beneficio priuari possunt: ac proinde Nos monemus tenore praesentis decreti omnes Beneficiatos, ut ad praescriptum dicti Conc. officium recitent, & nulla ratione praetermittant: Sacris vero initiati in hoc delinquentes nos seueros ultores experiantur.

Clerici Catechismum Romanum, Sac. Conc. Trid. Prouincialia, necnon Diocesanas constitutiones omnino habeant. Calendarium item pro regulando diuino officio iussu nostro editum sibi comparent; ad eiusque praescriptum officium diuinum recitent.

Parochi non nisi librum Ritualementi iussu fel. rec. Pauli V. Editum in sacramentis ministrandis adhibeant summas casuum conscientiae, & Sermonum libros peruoluant.

Omnes deferant tonsuram; in habitu autem nō sit, nec exquisitae elegantiae cultus, nec nimis abiecta negligentia, & affectatae sordes appareant: si procul habitus & ornamenta nouitas, serici vestimenti ubique vsus abscedat, & reliqua, quae de Clericorum vestitu eodem Concilio praescripta sunt accuratē exequantur.

Bart. GAHART,

Monitiones ex Conc. 4.

Primo, fratres, & filij in Christi carissimi memores perpetuē estote vocationis, qua vos dignatus est Dominus noster.

Qua assidua recordatione, memoriaque excitati eam vos virtutem induite, ut videant alij quasi lumen aliquod vestram sanctitatem elucere. Quae si magna in alijs vitae Christianae institutis, requiritur ut certe in vobis, qui mysteriorum Dei ministri, diuinae gratiae dispensatores estis maior inesse debet.

Et sicut sacro ordine à reliquis hominibus seiuncti estis, ita, à communis fidelium vitae vsu seiuncti, praecipuum quoddam, atque hoc praestantius viuendi genus sequimini quo ordine dignitate praecellitis.

Celestem in terris viam, tamquam Angeli Dei, moribus vestris exprimere vsq; adeo studete ut à vobis diuinarum virtutum exempla ad caeteros emanent.

Vna animi confessione, vnoq; spiritu in ijs elaborate, ut diuino cultui, & celestium rerum meditationibus, & orationi, & sacrarum Ecclesiasticarumque litterarum studijs vacetis, tum depositis secularibus, vanisque sollicitudinibus ab omni vitio alieni, in via Domini rectē ambuletis.

Charitatem in primis quae Seminariū est omnium virtutum, omni studio amplectimini.

Humilitatem, Mansuetudinem, Patientiam, Iustitiam, Temperantiam, officiaque Christianae pietatis reliqua colite. Quaecumque denique sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque sancta, ac religiosa, ea cogitate, eaq; agite.

Virtutes sanctorum Patrum, quas praecipuas, & quasi hereditarias nobis admirationem reliquerunt, non adumbrate solum, sed omnino exprimere certatim contendite.

Utque illi, sic vos abstinentiae, & ieiunijs dediti clericalis disciplinae, ac vitae castissimae studiosi, tum patriae celestis sitientes, Deo seruite assiduis diuinarum laudum, officij, & in Ecclesia, quasi in perpetua vestra sacerdotali, Clericali; statione continenter versamini.

Quaecumque demum de muneris vestri partibus, de vitae modo, vel Pontificum sanctionibus, vel Oecumenicis Concilijs, vel Prouincialibus, Diocesanicisque Synodis, vel alia ratione praescripta sunt, ea vos seruate, ac praestate diligenter.

Omnes qui Canoniarum Horarum officijs deiuncti estis, statutas eas preces horarias recitate ad praescriptam Calendarij anniuersarij rationem, ac ritum.

Nec verō negligentem, sed attentē, piē, decorē

V corē

corè supplicique mente illas dicite.

Studiosè propterea legite quæ præsertim à Beato Antonio Archiepiscopo conscripta sunt de negligentia in persoluendis Horis Canonicis, ut quæ eo nomine errata sunt, omnino caueatis.

Expletis Canonicarum Horarum officijs, si quid in illis aut negligentia aut alia culpa commiseritis, paululum colligentes vos veniam à Deo petite.

2 Qui Sacerdotes estis, Missæ sacrificiû sapius facite sanctè ac religiosè. Ad illud faciendû parate vos omni pietate in tam alti mysterij meditatione toto animo defixi & quo purius id faciatis, propriam conscientiam diligenti, accurato frequentique examine discutite; tum singulis saltem hebdomadis atque adeò sæpius & omnino semper cum peccati mortalis conscijs estis, vni è confessorijs Sacerdotibus, ad Cleri confessiones audiendas constitutis, confiteamini.

In ea sanctissimi Sacrificij actione ab erroribus vel leuissimis omnino caute.

Quæ illo pietè, ritèque celebrando præscripta sùt, ea vos studiosè, diligenterque seruate.

3 Diaconi, Subdiaconi, Clerici inferiorum ordinum quicumque estis, quæ de confitendis sæpe peccatis, de Communione frequenter sumenda vobis iussa sunt, integrè, & sanctè omnia, ut debetis præstare.

Confessorios Sacerdotes, per nos vobis constitutos, quos etiam tamquam vitæ vestræ duces, ac magistros elegimus, adite.

Ecclesiasticæ militiæ omnes vos adscripti estis; ad pietatis, religionisque exercitationes vos vocatos esse cogoscite.

In omni in prius sancta oratione vos assidue exercere; tum in meditationis, tacitæque pietatis orationis studio singulis diebus certo temporis spacio, toto castissimi animi sensu incunabite.

Hæc sanctis precibus præter cætera, supplices, præsertim afflictis rei Christianæ temporis, orate patrem misericordiarum, & Deum totius consolationis: Ut misereatur populi sui.

Ut fidelium animas, vitia fugienda, ad virtutesque amplectendas S. Spiritus sui ardore, inflammer.

Ut è Principum, Regumque animis euellantur, si quæ sunt discordiæ semina.

Ut iijvva animi confessione Christi regnum propagare studeant vnamque Dei gloriam, atque Ecclesiæ matris defensionem propositam habeant.

Quicquid verò temporis à diuinis officijs, ab orationis, contemplationisque exercitatione, ab

Ecclesiasticis functionibus, & ab alijs necessarijs, actionibus vacuum habetis, non in otio neque in desiderijs, nec verò in rerum novarum curiositatibus illud conterite; sed cum in sortem Domini vocati sitis, in eius lege die ac nocte meditemini.

Sacratum igitur litterarum studia diligentius colite, quæ vsque adeò complecti debetis, ut qui aspernetur, contra cum dicat Dominus.

Quia tua scientiam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.

Frequentes ad stantias lectiones, & ad litterarum tractationes vobis præscribo conuenite.

Attento animo in ijs adeste, atque in dies ad vberiore sacrorum studiorum fructuum progressionem aliquam habete, ut ad Episcopatum aliquando vocati, & diligentia, & doctrinæ testimonium detis.

Si qui estis, qui vel tarditate ingenij, vel ingravescente ætate magnum in litteris progressum habere non potestis, ne desistite tamen primum oratione frequenti intelligentiam vobis necessariam à Deo petere; tum eò diligentius, ad pietatis modestæque studium; ac sanctorum morum disciplinam incumbite; tum sæpius Sacerdotes petitiore consulite; & Clericales, Sacerdotalesque exercitationes conuenite, & libentius, & frequentius.

Concionibus etiam, atque lectionibus sacris, quæ in Ecclesia constitutis diebus habeantur, cum omnes, quicumque estis tum maxime quibus potissimum conciliaribus decretis iussum est quo decet, habitu frequentissimi adeste.

Lectione librorum spiritualium, & clericalium, qui probati sint animos mentesque vestras pascite.

Quatuor præsertim locos, ex cathedris Romani doctrina, de duodecim fidei articulis de septem sacramentis de decem præceptis, de oratione Dominica, in promptu, atque explicatè habere omni studio contendite. Cum ijs, & præceptorum Ecclesiæ cognitione, & preces horarias recitandi peritiam, & Ecclesiasticorum rituum, caeremoniarumque notitiam coniungite. Pauculos libros quorum necessarius defectus vobis decretis, vel Prouincialibus, vel Diocesanis præscriptus est habere ne omittite aut negligite.

Qui pro facultatibus, proque studiorum ratione plures habere possunt, eorum optimus & laudamus in ijs comparandis diligentiam.

At libros de rebus iocosis, ridiculis, obscenis, in anibus, ad poesisque profanæ studium pertinentibus, vulgati aut latino sermone conscriptos, procul abijcite.

Nec

- Nec verò muscas cantiones ridiculè, voluptuosè, parumque pudicè exaratas adhibete.
- Quotidie aliquid ex sacris Bibilijs legite; ac si per Ecclesiasticas occupationes licet, qui apti estis, aliquid item ex sanctorum Patrum opusculis Gregorij Magni Pontificis, Cypriani, Ambrosij, Augustini, Chrysostomi, Bernardi, & aliorum, qui sanctitatis & doctrinæ laude in Ecclesiæ celebrantur.
- In ijs ad legendum, sanctissimum patrem Ambrosium Episcopum vobis potissimum proponite. Illius præcipue librum de Sacerdotali dignitate legite, quo libro Ecclesiasticos homines commonuit de perfectæ vitæ institutione.
- Libros item officiorum, quos vbi primum Episcopus is factus est, Cleri Mediolanensis potissimum causa, edidit, in manibus assiduis habete.
- Hos, atque alios præterea libros de Sacerdotali, Clericali, vitæ rationibus, & officijs de animarum cura de Christianæ pietatis studijs, & exercitationibus, de quæ alijs eiusdem generis pie confectos, ita legite, vt quæcumque ad vitæ sanctæ normam accommodata ex illis animaduertistis, ac didicistis, moribus exprimat.
- Conciliorum item Prouincialium, & Diocesanorum Constitutiones, & decreta non percurrere solum: sed vsque adeo studiosè legite, vt, quæ legeritis post etiam taciti vobiscum aliquando mente reputetis, ac Videatis simul non solum si quicquam est, quod contra illorum præscriptum egeritis, verum si quid etiam aliud est quod ex eisdem exequi, præstare omiseritis, aut neglexeritis. Quod vt præsteris, curate omnino, atque efficiate.
- Estis, diuina misericordia in Ecclesiastico ordine constituti, ad gloriam Dei conseruandam, propagandamque; ideo tum ordinis vestri ministerium, quod explere debetis, videte, tum illius dignitatem, ac decorum seruate.
- In incessu, statur, gestu, ita vos præbete, vt ab ordine, quem suscepistis, nomine, & ratione, nullo sanè modo discrepetis, proposito vobis beati patris Ambrosij iudicio, qui Clero adscribi hominem recusauit, propterea quod eius gestus, & incessus dedecere.
- Habitu non exquisito, non delicato nimis, non leuico, ne ornamento quidem: rursus non sordido, non neglecto, sed graui, & talari, atque eiusmodi tum domi, tum foris pro vniuersi sui vestrum ordinis, gradusque ratione vtimini, vt à decretis eo de genere editis, nulla in re, vel minima, discedatis.
- Coronam, quod insigne est ordinis clericalis, pro ratione ordinis, quo vos singuli initiati estis, datam, & conspicuam deserte.
- Parca, & frugali mensa contenti sitis, & supellectili etiam modesta, ac tenui potius.
- Ab omni splendido apparatu, pompaque seculari abstinete.
- Quæcumque acu picta, variè intexta, aulæ item, peristromata reijcite.
- Imagines domi non profanas, sed eas habete quæ pietatis, ac religionis argumentum, & adiumentum præbeant.
- In omni vita à fastu, luxu, ambitu, ambitione, & à vanitare longè refugite. Nec verbis quidem præscriptum vitæ modum peruertite.
- Nihil seurriliter, nihil iocose, nihil indecore, nihil turpiter loquamini.
- Asint à vobis maledictas obrektionis curiositas, leuitas, effertationes, ac nugæ.
- Temperantiæ clericalis disciplina vobis præscriptam in reliquis etiam omnino tenete.
- Comestationes, comperationes, conuiuia publica, laicalia tunc maxime quibus mulieres intersunt, euitate.
- Hospites excipite: at illis excipiendis intra parsoniæ fines, vos continete; ita vt clericalis frugalitatis non sumptuosi conuiuij testes illos habeatis.
- A ludis, spectaculis, circulatorumque, atque id genus vilium hominum præstigijs procul estote.
- Arma abijcite.
- Sic denique cor vestrum corroborate; vt inania spectacula non appetat, à mundi ludis, atque ineptijs abhorreat.
- Sensus autem vestros ita dirigite, vt cum à Deo utiliter dati sunt tamquam rationis ministri, nè eos perperam adhibeatis, sicut satellites cupiditatum.
- Sit igitur vester ocularum aspectus simplex & pudicus.
- Aurium sensus, castus, & prudens; casta mens, casti omnes sensus.
- Vitæ, & morum consuetudo casta, & spiritualis.
- Ad eorum Sacerdotum, qui in eiusmodi vitæ studijs, ac disciplina exercitati sunt, familiaritatem vos adiungite, ex qua vobis vestre ad sanctè agendam progressionem consent.
- Ad castitatem autem conseruandam munite omnem viam.
- Legite propterea sæpè illud beati Cypriani martyris de singularitate Clericorum librum, qui vos in hac, vt in alijs instruet virtutibus.
- Suspectarum autem mulierum consortium omnino vitate.
- Cum alijs verò quibusvis mulieribus, quamuis vel atquissimo consanguinitatis, vel affinitatis

tis vinculo vobis illa coniuncta sint, ne in eisdem domicilijs, edibusque simul habitate, nisi cum ex causa alicui vestrum aliquando Episcopalis litteris permillum sit.

In famulatu laicorum ne sitis, multo minus feminatum, quam vis nobilium.

Ne verò illas Musicam, litterasque docere, nisi scripta nominatim facultate ab Episcopo permillum cuiquam sit.

Edes Ecclesiasticas ne laicis locare, nisi consensu Episcopali.

Ac ne ipsas quidem patrimoniales locationi ijs date, quorum vita, moresque suspecti sint.

Secularibus verò negotijs, vt est sancti Pauli Apostoli documentum, ne vos implicate.

A cuiusvis generis mercatura quaestiuosa, omni negotiatione, praediorum conductione, tum alijs, vt Prouinciali decreto vobis interdictum est prorsus caute.

Ne pecuniae, lucrum auidi sitis: nemo potest seruire Deo, & mammonae: aut enim vnum odio habebit, & alterum diligens aut vnum sustinebit, & alterum contemnet. inquit Christus Dominus.

Si quis pauperes estis, ne cupatis ditites fieri, vt ne incidatis in tentationes multas, & in laqueum diaboli.

Paupertatem vestram, ne molestè ferre: paupertatem dilexit, & docuit caelestis magister Christus, qui nascens in praesepio ponitur, & nudus in cruce moritur.

Scitote paupertati socias adiungi, sobrietatem, abstinentiam, & reliquas virtutes, quibus preluere oportet ministros Dei.

Præponite vobis sanctorum veterum patrum vitam, qui lucrum non spectabant, temporalia non quarebant, & nihil tamen ijs deerat: imò paupertate illis aliquando abundabat, quod alijs erogarent.

Ne igitur quia tenuem redditum habetis, lucrum quaerite, nec quaestum vos appetendo, iniuriam vestro ordini facite, auaritia sordibus voluntati.

Non saeculi vos mercatores, non mammonae ministri estis, sed Christi mercatores, nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, sed bonorum operum abundantia, cum charitate coniuncta, facite thesauros in caelis.

Studete vos lucrari animas Deo, & caeleste horreum augere.

Exemplo sanctorum, vos paupertate, sobrietate, ac parsimonia ita agite, vt non modo à superuacaneorum rerum vsibus abstinentes, sed vestro etiam defraudantes victu, Ecclesias vestras, & Altaria exornetis, sartata habeatis, sacra suppellectili instruatis, Alioquin item necessitatibus subueniatis, &

pauperibus opitulemini.

4 Qui vberiores Ecclesiasticos redditos habetis, Ecclesias è quarum praedijs fructus percipitis, eò magnificentius, & augustius, quò amplioribus donis, bonisue, à uigustiorique liberalitate illa dotatae sunt, illustri structura, praefato opere reficite, egregijs muneribus exornate, tum omni Ecclesiasticae suppellectilis apparatu instruite.

Christi visceribus substantiam Ecclesiasticam erogate, pauperibus scilicet peregrinis, viduis pupillis, egrotis, in vincula coniectis, captiujs, quibus egeritibus, & esurientibus eum subuenire possitis, si alimenta necessaria denegatis, violatae charitatis rei estis in conspectu Domini.

Memores estote eius, quod à sanctissimo Patre Ambrosio scriptum est, sua fideles pro animo obtulisse Ecclesiae ministris, vt per eorum manus, quorum fidei, atque integritati summa omnia tribuebant, ad pauperes peruenirent.

Ves item alij, quicumque estis, quorum fidei Christi patrimonium proprie ad diuini cultus, pauperumque usum commissum est, caute, ne ambitione, aut cupiditate prolapsi, in alium, quam cui adscriptum est, conuertaris: idque propterea sacrilegij rei, damnationem aeternam subeatis.

5 Vniuersi autem vos, & singuli Ecclesiastici ordinis homines, vt summam complectamur, qua muneris vestri sunt, vobiscum frequenter recolite, ministerium vestrum explete studete, sanctissima studia religionis, & officij vestri rebus alijs potiora ducite. In rerum diuinarum, sacrarumque cognitionem omni cura incumbite: quae diuina, quae sempiterna sunt, diuitiarum, & honorum, & terrenarum rerum cognitionibus abiectis, amplectamini: extincto cupiditatum ardore integros, castosque vos seruate: mundi voluptates, quae à diuinis praecipis detorqueant, declinate: praediorum Ecclesiasticorum, quae non auaritia praeda, sed instrumenta charitati relicta sunt, redditu, & fructibus non abutamini: humiliati studete, charitatis opera praestate, induimini Dominum Iesum Christum: sanctorumque eius facta imitamini, vt & horum imitatione, & illius in primis diuinis praecipis, institutisque conformati, in vocatione, qua vocati estis, dignè Deo ambuletis, tum vitae vestrae splendore laicis hominibus lumen praefertis ad vitam sanctè instituendam, tum vos repositam vobis iustitiae coronam demum percipiatis.

Omnes praeterea, & singuli, qui huius Ecclesiae ministerio adscripti aliquo modo estis, &

Dice-

Diocesim, & Ecclesias, quas in ea obtineris, quibusque adscripti estis, stationes vestras, in quibus manendum vobis sit, putate.

In illis ipsis residere.

Ecclesiasticas ipsas aedes habitate; ibique domicilium vestrum verè cõstituite, & habete.

Debitis muneribus, atque oneribus satisfacite.

Alia item agite, ac præstate ex præscripta Conciliaribus decretis fructuosa, salutarisq; residentia ratione.

6 Quicumque item Clerici minorum ordinum estis in Ecclesijs, quibus adscripti estis, singuli ordinis, quo initiati estis, functiones tali pietate obite; vt digni habeamini, qui deinceps altiore gradum affectui, sanctæ Dei Ecclesiæ inseruiatis.

Nemo autem vestrum, quicumque estis, si alicui functioni estis deputati, ab Ecclesiastica natione, personalisque residentia munere discedat, nisi causis per Episcopum probatis, & etiam concessu litteris expresso.

Hæc quæ communiter, atque vniuersè vos moniti estis, singuli seruate, studiosè, ac diligenter.

7 At præterea sigillatim, nominatimque vos, qui in Cathedrali Ecclesia dignitates obtinetis, Canonici item tum eiusdem Ecclesiæ, tum reliquarum quarumvis Ecclesiarum Collegiarum, vel vrbianarum, vel Diocesinarum, quicumque sitis in omni Canonicalis disciplina officio ita agite, vt Canonice, nempe Canonum legibus, ad vitæ vestræ institutum pertinentibus, & Constitutionum Provincialium, Diocesinarumque rationi congruenter viuatis. Idque primò maxime studeat, vt in conspectu Dei Omnipotentis puro corde, & casto corpore ministretis.

Tum singuli vos, ordinis dignitati, aut Canonici annæxi functiones explete: Canonicalisque muneris partes præstate omnes in choro, statutis horis assistite, & ad Deum pro fidelibus, pias, religiosasque fundite preces.

Unde eo loco estis, memores estote adesse Christum Iesum Dominum, cui seruite cum timore, & tremore.

Non pigri, non somnolenti, non oscitanter adfote; non mente vaga, non vagis oculis, non indecenti corporis itatu.

Attentè, studiosè, ritè, piè, religiosè, diuinas laudes concelebrate: & psallite Deo in conspectu Angelorum, cantantes in cordibus vestris Domino.

In Choro nemo priuatim, nemo tacitè officium recitet; sed omnes pariter, quicumque adfote, senes cum iunioribus, laudate non en Domini in psalmis, hymnis, & canticis.

Bart. Gauant.

A quibuscumque colloquijs, & à litterarum, librorum lectionibus, atque omni vagatione abstinete.

Pro temporis autem, & officij ratione sedere, stare, genua flectite, caput aperite, & inclinate.

Accuratè demum omnia obseruate, quæ eo de genere vobis præscripta sunt, ita vt vestro exemplo alijs Sacerdotibus, Clericisque, & rectè, ritèque psallendi, & sanctè orandi, & piè agendi animum addatis.

In psalmodum autem, canticorum, & hymnorum intelligentiam studiosè incumbite: vt, dum psallitis, pro sensuum sanctissimorum, quos mente concepistis, ratione, vos ad omnem pietatis, deuotionisq; affectum excitetis.

Non ordinaria distributionis lucro adducti; sed Dei charitate, religionisque cultu commoti, diuinis officijs adeste, vt verè, ex animoque psalmi verba illa concinatis: voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est.

Diuinis officijs absolutis, paululum omnes in Choro piè orate, inde abeundi signo per Prefectum dato, consurgentes, quo ordine ad Chorum accessistis, eodem in Sacristiam redite, vbi cappas, qui illas induti estis, & superpellicea sine strepitu vllò, aut susurratione deponite.

Canonicales vestros conuentus statutis hebdomada diebus capitulariter habere.

Omnes, qui debetis, ad illos conuenire.

Inde nè discedite, nisi missione à capitulo Prefecto impetrata.

Singuli ordine, & loco sedere.

Sententiam modestè dicite, & suo quisque loco, non præposterè.

A verbis scurrilibus abstinete.

In rebus consultandis rixas, iurgia, & contumelias caute.

In initio, & fine vniuscuiusque Capituli stans orationes dicite.

Priori loco tractanda proponite, quæ ad diuinum cultum, ad spiritualis vitæ progressionem, ad Ecclesiasticam disciplinam tuendam, tum quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent, nè negligite.

Cætera hoc de genere toto seruate, quæ Provincialibus constitutionibus vobis præscripta sunt.

Omnia in primis agite pace mutua, concordia voluntate, & charitate fraterna vos inuicem diligite. Canonici enim estis, qui sicut pro collegij ratione ex antiquo instituto vna in Collegiata Ecclesia, vnoque item in Canonicali domicilio collocati fuistis, ita vno pacis, & charitatis fœdere, vnaque animorum

V 3 con

consensione coniunctissimi, sicut nascentis Ecclesie ministri, quorum erat cor unum, & anima una, experiundo videte, sicut in Psalmo scriptum est, quàm bonum, & quàm iucundum sit, habitare fratres in unum.

8 Quicumque verò estis, qui inter Canonicos, Præpositi, aut Archipræsbyteri, aut alterius dignitatis nomen, gradum uè obtinetis, sicut honore, & dignitate præstatis, ita virtutum exemplis, vigilantique in vestri munèris, curæ uè partibus obeundis sollicitudine præluceat.

Parochi præterea, ceteri quicumque estis, etiã Præpositi Archipræsbyteri, alijue, qui animarum curam geritis, præter ea quæ vos cum reliquo Clero communia vniuersè monuimus, illa etiam, quæ præcipuè de vobis decreta sunt, præstate omni sollicitudine.

In primis oues, vobis concredite, cognoscendæ sunt, & appellandæ nominatim, pascendæ, & custodiendæ item.

Animarum igitur numerum in Catalogū redigite ad præscriptam normam.

Eorum, qui baptizantur, qui item confirmantur, & compatrum etiam, qui adhibentur, nomina describite.

Matrimonium in Codicem referte.

Parochie vestre incolarum vitam, & mores inuestigate.

Indagate omni studio, si qui hæresi contaminati sint, aut suspecti; aut si quid sint, qui hereticorum libros habeant, vendant, emant, importent, vel legant, eosque statim denunciate.

Monete etiam populum, vt id ipsum etiam præster, ad nostri edicti præscriptum, quod statutis temporibus de more promulgate.

Perquite de dictis, & factis eorum, qui ex hereticorum finibus veniunt.

Dispiciate, si quis Parochie vestre finibus ad loca proficiscantur, vbi impunè prædicatur, quod à Catholica fide alienum est; rùm etiã an ij profectiois facultate impetrata agant præscriptum decreti in Concilio Prouinciali tertio promulgati.

Inuestigate præterea de ijs, qui in vestra Parochia docent, eorundemque mores, vitam, & fidè obseruate, ac reliqua de ijs ipsis præstate, quæ Concilij Prouincialibus præscripta, iussuque sunt.

Videte, & cauetè, nè superstitiones, magicæ cautiones, & eiusmodi diabolicæ superstitiones in populo vestro sint.

Cognoscite publicos peccatores, corruptores aliorum, conubinarios, adulteros, vsurarios, blasphemos, & denunciate.

Cognoscite etiam alios populorum corruptores, qui festis diebus non Deo, sed aleis, lu-

dis choreis, diabolo seruiunt, quique festorum diem cultū quouis modo violant, quales quales sint: neque obseruant Pontificias, neque Prouinciales de diebus festis celebrandis constitutiones, aut Edicta Episcopalia.

Istos ab ea malè agendi corruptela reuocare, ac detertere, omni pietatis officio studete, rùm Episcopo etiam, sicut opus erit, significate, vt pro cura Episcopalis officio salutare remedium afferatur.

Rursus agnoscite etiam pauperes, viduas, pupillos, ceterosque aliena ope egentes, quibus, & salutaris consilio, & consolatione, & re subuenite; aut si minus re potestis, cohortatione alios accedite ad eos subleuandos.

Sique illorum grauior inopia deposcit, festis etiam diebus à pia fidelium liberalitate aliquid in Ecclesia colligendum curate, vt ab Episcopo præscribetur, quod ipsis in elemosynam conferatur.

Scorsum etiam locupletes Parochie incolas conuenite, quibus pauperum egestates proponite, & ostendite eis diuitias à Deo propterea etiam esse tributas, vt inopibus succurrant.

Si qui autem potentiorum opibus in causa aliqua opprèssi sunt, illos vnicè, atque intimè eorum patrocinio comendate, qui vel ex suscepto officio id præstare debent; vel quibus Episcopus hanc curam dederit.

Pascite in primis populum vobis commissum prædicatione verbi Dei, salutaribus monitis administratione item Sacramentorum exemplo, & oratione.

In verba Dei exponendò planè obseruate, quæ Constitutione Prouinciali, & alijs concionatoribus, & vobis præscripta sunt.

Pueros festis Dominicisque diebus, in Doctrinæ Christianæ rudimentis instruite.

Prouectioris ætatis homines ad eadem intelligendâ iuuitate.

Patres, matresque familias monete, vt filios, filias, ceterosque quos in familia habent, ad statutas Doctrinæ Christianæ scholas ipsi conducant.

Confratrum, qui ijs scholis adscripti sunt, operam ad hoc institutum adhibere, curateque, vt mutua inter eos charitas; morumque disciplina conseruetur.

Alios etiam ad tam pium opus amplectendum alacriores reddite, atque excitate tum assiduis vestris cohortationibus; tum promulgatione thesauri spiritualis indulgentiarum ijs concessi, qui ijs scholis ascribuntur, in illisque operam nauant.

Ne omittite diebus festis inter Missarū solemnina

nia aliquid ex ijs, quæ in Missa leguntur, fidelibus exponere, & sanctissimi illius sacrificij mysterium aliquid explanare, & aliquando sanctiores illius sacrarum caeremoniarum, rituumque rationes, & significationes explicare, quo diligentius instructi in dies Sacrosancto illi Sacrificio religiosus intersint.

Docete item, quomodo fideles signo Missæ celebrandæ dato se corde contrito ad eam sanctè audiendam parent.

Curate, atque efficitè perpetuis vestris monitionum officijs, vt in illa viri aperto capite, mulieres velato, & in omni eius parte, vtroque genu flexo, præterquam in Euangelio adsint.

Instruite etiam eos, quàm religiosè non solum in Missæ sacro, verum in diuinis alijs officijs versandum.

Quando standum, quando genua flectenda, quando assurgendum.

Quàm valdè, dum illa fiunt, celebraturæ fingendæ confabulationes, colloquia, deambulationes, strepitus, clamores, imò verò inanes cogitationes, quibus à pia meditatione, & mysteriorum, quæ aguntur, contemplatione, religiosaque oratione animus distrahitur: quàm denique studiosè vitanda reliqua omnia ab eorum officiorum sanctitate, & cultu alienæ.

Rursus quàm sanctè item, quàm religiosè, & quàm dimisso, humilique habitu in supplicationibus, litanijs, & stationibus versandum sit.

Qua reuerentia, quonè pietatis studio in Ecclesijs, locisue sacris manendum sit, quæuè ab alijs procul abesse debeant; idque ex sanctionibus Pontificijs, Constitutionibus conciliaribus Episcopalibus præterea edictis.

Quia etiam non solum intima religiosi animi præparatio, sed externa etiam, cultus, pietate, modestia, humili genuflexione & armis depositis, ad sanctissimam Communionem, tum etiam ad cætera sacramenta accedendum sit.

Tum docete, ac monete, quomodo dies festi colendi, & sanctificandi sint.

Ostendite indignissimum esse sacris illis diebus non modo à nefarijs operibus, illicitisque negotijs non abstinere; verum etiam religionis, ac pietatis opera non præstare omni diligentia.

Ac præterea nefas esse sacros dies ad maxima Dei beneficia colenda, summasque ei laudes persoluendas, ac debitum Sanctis honorem tribuendum institutos, ad illa traduci, quæ ab eo cultu abhorrent: qualia sunt tripudia, ludj, choreæ; spectacula, quibus ad turpes

illecebras incitantibus, salutis humana hostis diabolus oblectatur.

Denunciate item statuta sacrorum temporum ieiunia; docete quomodo ieiunandum, quæ peccati grauitas violandis sacris ieiunijs.

Quæ præterea Christianæ pietatis officia in sanctorum vigilijs.

Quàm sanctè obseruandum quadragesimale ieiunium; statutis autem solemnibus, vel Aduentus, vel Septuagesimæ, vel aliorum temporum celebratibus præmonete fideles, atque diligenter ex pastoralium etiam litterarum præscripta recitatione, ac ratione instruite ad sacra illorum temporum mysteria, sanctis pietatis officijs religiosè colenda.

Vt ijs omnibus pro temporum, solemnitatumque ratione illi instrui possint, sæpè monete, vt Dominicis, alijsque festi diebus, quemadmodum sacra Tridentina Synodus optat, ad Parochialem Ecclesiam conueniant.

Qua in re sæpius monitionem pastorem eode genere frequenti populo legite.

Sæpè autem, ac diligenter eosdem docete, quàm assidue orandum sit.

Quomodo & tacita supplicis mentis meditatione, & pijs stans orationibus precandum.

Quàm studiosè, ac religiosè suscipiendum vespertinæ communis orationis institutum, quàm diligenter illud semel susceptum pie retinendum.

Ideoq; cum alias sæpè in anno eam orandi rationem, cum indulgentijs concessis per summam capita explicaret; tum præcipue diebus explicaret; tum præcipue diebus Concilio Prouinciali tertio constitutis in maxima populi frequentia descripto pronunciate, atque euulgate.

Dominicis diebus instruite populum, & monete, pro quibus oret, vt est in eodem Prouinciali Concilio decretum.

Tum præterea, quas singulis hebdomadæ ferijs, præcipuas preces, Christianasque meditationes, atque in orando exercitationes sibi propositas in promptu habere possit.

Quàm sæpissimè vero sermonibus vestris populo proponite locos perpetuæ Christianæ meditationis de Morte, de Iudicio, de Inferno, de Gloria, & de premio Paradisi.

Monete præterea sedulo, ac frequentissimè patres, matresque familias, vt liberos, familiamque suam ad pietatis, Christianarumque virtutum disciplinam religiosè instruantur.

Ad hoc præterea patres familias inducite, vt de vitæ spiritualis ratione, & pijs exercitationibus libros probatos domi suæ habeant; in quorum lectione versentur, seseque, ac fami-

familiam instruant ad sanctè agendum .
 De patrum familias officio , familiaeque institutione , editam in Concilio tertio Prouinciali Constitutionem in Parochiali conuentu legite , singulasque eius partes explicate .
 Tum alia præterea docete , quæ opportuna existimaueritis , quibus illi se , suamque familiam in Christianæ vitæ institutis , atque exercitationibus conforment .
 In officinis etiam , & tabernis disciplinæ , vitæque Christianæ rationes obseruate : si quid autem , vel ab artificibus , vel ab institoribus operari , siue committi , animaduertitis , quod dissolutæ disciplinæ sit , id officinarum , tabernarumque dominos grauitè monete , ostenditeque ea in re officij sui partes .
 Estis participes , & socij laborum , curæque Episcopalis , & in messe Episcopo commissa , operarij estis , elaborate vnà cum eo , & contendite , vt populus , cuius cura geritur , tamquam purum triticum , auxiliante diuina misericordia , congregetur in horrea celestia .
 Deposita custodi , inquit Apostolus Paulus ; id quod vobis singulis dictum esse putate , vt in grege , tamquam deposito fidei , curæque vestræ commisso diligenter custodiendo , ab omnique peccati labe conseruando , cogitationem , sollicitudinè curam , studiumque omne collocetis .
 Parochiæ igitur , vnicuique vestrum concedite vicinam , cum à ceteris vitijs , omnibus vos singuli sollicitè custodite ; tum curate etiam , nè odia , simulationes , inimicitie , factiones , temerè iurandi , maledicendi , piaque consuetudines ac nè detractiones quidem in ea sint .
 At vitia in primis , & peccata , ad quæ populum procliuorem esse animaduertitis , reprehendite , atque exagitate .
 Nec vero edissimulate peccata : sed annunciate populo scelera eius : publice peccantes eorum omnibus arguite , vt & alij timorem habeant .
 Idque agite spiritu fortitudinis Domini , vt strenui eius milites , bonam militiam militate , nihil planè trepidantes .
 Si ab increpatione , vos monet . S. Gregorius , reticueritis , quia contra vos odia insurgere reformidatis , non iam Dei lucta , sed vestra queritis .
 Non maledictis , non vexationibus , non calumnijs , non alicuius generis contumelijs illud vel increpandi , vel palàm arguendi officium deserite , modo Christi , & animarum salutis feruatis .
 Rursus non auerpende hominum gratie studio id agere desistite : seruus Dei non essem ,

si hominibus placerem , inquit Apostolus .
 Ve vobis tacentibus , aut dissimulantibus , si grex curæ vestræ commissus perierit , sanguinem eius de manibus vestris requireret iustus , & omnipotens Deus .
 Si igitur peccatur , nè in increpationibus verba vestra blandientia sint , sed , vt à Spiritu sancto scriptum est , stimuli sint , & quasi clauis , in altum defixi .
 Instate opportune , importune , priuatis etiam admonitionibus , consilijs , correptionibus , obiurgationibus , vt peccantes , adiutrice diuina gratia , in viam salutis reuocetis .
 In vsum etiam sanctè iræ reuocate fraternam correctionem , vt non modo mutua Christiana charitate vos ipsos corripatis ; sed reliquos item præsertim Parochiæ incolas id charitatis , & correctionis officium rectè doceatis .
 Ad sermonum vero , admonitionum , correctionum partes expleudas , locos vobis comparate , præcipue ex doctrina Cathedrici Romani , in quo magna cum populorum vestrorum salutari vtilitate versari diligenter potestis .
 Neque ad hoc multiplicis vestræ Ecclesiasticæ tractationis genus negligite adiumenta , quæ aliunde vtiliter capere potestis .
 Cetera autem officia , quæ in sacramentorum administratione , in assidua ad frequentem eorum vsum cohortatione , in egrorum cura , in alijs Parochialis muneris functionibus , vobis Prouincialibus Diocesanicisque Concilijs prescripta sunt , præstate , atque exequimini accuratè , ad earumque Conciliarium Constitutionum decretorumque normam , omni obseruantie , atque obedientie studio vos plane conformate .
 Quæ vero decretorum Prouincialium , vel Diocesalarum partes ad laicos , eorumque Christianam disciplinam attinent , quo sepius euulgate , atque inculcate , seruentur diligentius ; illas summatim vulgari sermone expressas , crebro , prout vlti venerit , populis vestris proponite , denunciate , explicate ; atque inconseruetudinem inducite .
 Quæcumque deniq ; vel ad vos , vel ad laicos curæ vestræ commissos pertinent ea decreta , quo maximo potestis studio , in omnem executionem , disciplinæque vsum introducite .
 Videteque in primis ac perpendite , quæ sint , & quàm religiose muneris vestri partes : cauteque vt in officijs , & curæ vestræ functionibus non modo quicquam vos non committatis , sed nè omittatis , quidem ; cum in sacerdotali vita ; pro muneris , quod sustinetis , ratione , tum grauiore , tum longè plures ,

res, quam in cæteris hominibus esse possunt, omissionis culpæ.

- 10 Vos præterea reliqui Sacerdotes, quicumque estis, quibus animarum cura nõ incumbit, cum alia omnia, quæ Ecclesiastici ordinis hominibus de diuinorum officiorum cultu, de vitæ honestate, de studijs, & vitæ spiritualis exercitationibus, præscripta, aut monita generatim sunt, tum quæ nominatim, sigillatimque ad præcipuam vestram executionem attinent, præstate, omnino.

- 11 Vos item reliqui Clerici inferiorum ordinum, quæcumque ad vos, vel nominatim, vel generatim spectant, agite omnia, sicut Clericalis vitæ ratio, Canonum, & Conciliorum decretis præscripta, postulat.

Christi estis, nempe de sorte Domini & ipse Dominus tors, pars scilicet vestra, tales præbeate vos, vt & ipsi possideatis Dominum, & possideamini à Domino. verèque dicatis; Dominus pars hereditatis meæ.

Filij mei nolite negligere: vos eligit Dominus, vt stetis coram eo, & ministretis illi.

Videte igitur, quàm valde intentos vos esse oporteat ministerijs vestris, & quàm magna vitæ morumque castitate.

Præborum hominum tantum, præcipuè Sacerdotum, vitæ spiritualis laude præstantium, familiaritate utamini: ex quorum consuetudine, tum fructus vos capitis, tum Episcopus meliorem in die de vobis opinionem concipiat.

Maiores veremini, & obseruate: eisdemque rectè momentibus obtemperate.

Præter latinæ linguæ, & litterarum studia, Ecclesiæ in primis disciplinæ institutionibus diligenter incumbite.

Sic demum vos moribus, & vitæ modestia probate, vt & à Parochiis, & à præceptoribus vestris, tum etiam à populo bonum testimonium Episcopus habeat, vosque dignos iudicet, quos maioribus ordinibus adscribat.

- 12 Vos vero, qui vel visitationis munus geritis, vel Clericalis disciplinæ curæ quouis nomine præfecti estis, vel in Diœcesi Vicarij foranei constituti, in explendis muneris, atque officij vobis commissi partibus sedulo inuigilate, atque elaborate.

Onus, quod sustinetis, quàm graue sit, quàm plenum curis perpendite: tum quam in eo vobis committendo spem, fiduciamque Episcopus habuit, videte: tum efficit, vt eius expectationi respondeatis, vigiliarum vestrarum, studijs assiduaque sollicitudine.

Ecclesias, quæ in vniuersiusque vestrum regione sunt, sedulo visitate earumque partes singulas inspice.

Peruestigate in vniuersiusque Parochiæ finibus, an aliqua publicorum peccatorum labessan flagitia, quibus Episcopali cura Episcopus medeatur, necesse sit.

Vniuerso Clero, pro rogatione commissa, inuigilate diligenter: illudque in primis videte, vt in disciplina Ecclesiasticæ moribus, atque officijs se continebat, clericalisque moderationis legibus congruenter viuat.

Indecentem eius habitum omnino reiicite: morum sanctæ vitæ; sacrarumque litterarum, & institutionis Ecclesiæ studia; si quæ in eo languescunt, excitare.

Clerici autem minorum ordinum, in hoc maxime vobis commendati sint, vt illorum omnes, tum in vitæ moribus; tum in litterarum, Ecclesiasticæque doctrinæ studijs progressionem accuratè exploretis, atque vt maxime potestis, paternis cohortationibus, atque obiurgationibus, ijsque assiduis adiuetis.

Ecclesiarum item cultum, nitorem, cæteraque eius generis omnia curate vestra diligentia, quæ totis in Christi viscibus ab vnoquoque vestrum expeditur.

Quæcumque vero, vel Prouincialium, Diœcesanarumque Synodorum decretis, vel præcipuis instructionibus, vel visitationum iussis præscripta sunt, ea omnia, vt re ipsa præstentur, studiosè perpetuò agite.

- 13 Hæc omnia, & singula his monitionibus nominatim, sigillatimque expressa, tum cuncta item reliqua, vel Concilij Prouincialibus, Diœcesanisque sancita, vel alio modo vobis præscripta; vos omnes, ac singulos, quorum interest, quanto potestis amore, & pietate non amplectimini solum, & legite; sed mente, animoque comprehendite, seruate, omnique sollicita executione præstate; totosque vos ad cohortationum, admonitionum, Decretorum, & Constitutionum rationum accommodare. Quod omnes, vt faciatis, sicut nos pro Episcopalis nostri officij munere vos in hoc Diœcesano conuentu ex Concilij Prouincialis præscripto commonefecimus: ita etiam vnumquemque vestrum, per vniuersi filij Dei aduentum, per eius Crucem, perque animarum vestrarum salutem obsecramus, obtestamur, diuinaque constitutione monemus. Rursusque vobis ipsis vniuersis, & singulis edicimus, si quis vestrum Constitutionibus, decretisque vel Prouincialibus, vel Diœcesanis, vestra causa editis, non paruerit, contra eum nos actores esse Ecclesiasticis, Canonicisque sanctionibus.

Caute igitur nè quem vobiscum pateret modo agentem, sollicitèque moneat, & in con-

in conspectu Dei vos hoc sacro deprecantem, auditis, eundem rursus in hac vita non solum culpas vestras animadvertentem, sed in diuino prætereà iudicio eandem accusantem audiat.

At ipse Deus, & Pater noster, & Dominus Iesus Christus dirigat vias vestras in omni sancta obedientia; exhortetur corda vestra,

& confitmet in omni opere, & sermone bono; ita ut dignè ambuletis vocatione, qua vocati estis, per omnia ei placentes; sicque sanctis vestrarum virtutum progressionibus probati, appareatis ante Deum, & Patrem nostrum, in aduentu Domini nostri Iesu Christi, cum omnibus sanctis eius. Amen.

F I N I S.

DISTRIBVTIO ET INDEX HVIVS PRAXIS.

P A R S P R I M A.

De ijs, quæ ante Synodum agenda sunt.

cap. 1.	De nomine, origine, & definitione Synodi Diocesanae. pagina 254
cap. 2.	De Inditione Synodi Diocesanae. <i>ibid.</i> Annotationes. <i>ibid.</i>
cap. 3.	De Epistolis Episcopi pro Synodo. 255
cap. 4.	De congregate ante Synodum. <i>ibid.</i>
cap. 5.	De ordine habendi prædictas Congregationes. 256
cap. 6.	De conscribendis Decretis. <i>ibid.</i> Annotationes. <i>ibid.</i>
cap. 7.	De Preparandis pro actione Synodali. 257
cap. 8.	De hospitij, & eorum Praefectis. pagina <i>ibid.</i>
cap. 9.	De Apparatu cathedralis Ecclesiae. <i>ibid.</i>
cap. 10.	De distributione sessionum. 258
cap. 11.	De Tabellis Synodalibus. <i>ibid.</i>
cap. 12.	De Catalogo cleri vocandi. 259
cap. 13.	De Habitu cleri. <i>ibid.</i>
cap. 14.	De Processionibus Synodalibus. 260
cap. 15.	De Hymnis canonicis, & Missis Synodalibus. <i>ibid.</i>
cap. 16.	De ijs, quæ cantanda sunt à Musicis. 261
cap. 17.	De Peragendis paulo ante diem Synodi. <i>ibid.</i>
cap. 18.	De Officialibus Synodi. 262
cap. 19.	De Promotore. <i>ibid.</i>

cap. 20.	De Secretario Synodi. <i>ibid.</i>
cap. 21.	De Notario Synodi. 263
cap. 22.	De Lectore Dicoerorum. <i>ibid.</i>
cap. 23.	De Praefectis disciplina Synodali, & Scrutinij. <i>ibid.</i>
cap. 24.	De Iudiciis querelarum, & executionum. 264
cap. 25.	De Procuratore cleri. <i>ibid.</i>
cap. 26.	De Oeconomo, cathedralico. <i>ibid.</i> Annotationes. <i>ibid.</i>
cap. 27.	De Confessarijs cleri Synodalibus. 264
cap. 28.	De Magistris ceremoniarum. 265
cap. 29.	De Osuarijs Synodi. 266
cap. 30.	De Concionatoribus Synodi. <i>ibid.</i>
cap. 31.	De Examinatoribus. <i>ibid.</i> Annotationes. <i>ibid.</i>
cap. 32.	De Iudiciis Synodalibus. 267 Annotationes. 268
cap. 33.	De Testibus Synodalibus. <i>ibid.</i> Annotationes. <i>ibid.</i>
cap. 34.	De Punctatoribus. <i>ibid.</i>
cap. 35.	De Inuamento Examinatorum, Testium, & Punctatorum. <i>ibid.</i>
cap. 36.	De Officialibus. <i>ibid.</i>
cap. 37.	De Reductione Missarum. 269
cap. 38.	De Præsente Synodi, absente Episcopo. <i>ibid.</i>
cap. 39.	De Ceremonijs Synodalibus, absente Episcopo. <i>ibid.</i>
cap. 40.	De ultimo agendis pridie Synodalis actionis. 270

P A R S